

PRESUDA SUDA (peto vijeće)

17. lipnja 1999.(*)

„Državne potpore – Članak 92. Ugovora o EZ-u (koji je nakon izmjene postao članak 87. UEZ-a) – Nove potpore – Prethodna obavijest”

U predmetu C-295/97,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 234. UEZ-a (bivši članak 177.) koji je uputio Tribunale di Genova (Okružni sud, Genova) (Italija) u postupku koji se vodi pred tim sudom između

Industrie Aeronautiche e Meccaniche Rinaldo Piaggio SpA

i

International Factors Italia SpA (Ifitalia),

Dornier Luftfahrt GmbH,

Ministero della Difesa,

o provedbi članka 92. Ugovora o EZ-u (koji je nakon izmjene postao članak 87. UEZ-a),

SUD (peto vijeće),

u sastavu: J.-P. Puissochet, predsjednik vijeća, P. Jann, C. Gulmann, D. A. O. Edward i M. Wathelet (izvjestitelj), suci,

nezavisni odvjetnik: D. Ruiz-Jarabo Colomer,

tajnik: L. Hewlett, administratorica,

uzimajući u obzir pisana očitovanja koja su podnijeli:

- za Industrie Aeronautiche e Meccaniche Rinaldo Piaggio SpA, Tomaso Galletto, član odvjetničke komore u Genovi,
- za Dornier Luftfahrt GmbH, Antonio Fusillo i Alessandro Fusillo, obojica članovi odvjetničke komore u Rimu, i Gianfranco Nasuti, član odvjetničke komore u Genovi,
- za talijansku vladu, Umberto Leanza, voditelj Službe za diplomatske sporove Ministarstva vanjskih poslova, u svojstvu agenta, uz asistenciju Oscara Fiumare, *Avvocato dello Stato*,

- za Komisiju Europskih zajednica, koju zastupa Gérard Rozet, pravni savjetnik, i Paolo Stancanelli, član pravne službe, u svojstvu agenata,

uzimajući u obzir izvješće za raspravu,

saslušavši usmena očitovanja društva Industrie Aeronautiche e Meccaniche Rinaldo Piaggio SpA, koje predstavljaju Tomaso Galletto i Ivano Cavanna, članovi odvjetničke komore u Genovi, Dornier Luftfahrt GmbH, koje predstavljaju Antonio i Alessandro Fusillo, talijanske vlade, koju predstavlja Oscar Fiumara, i Komisije, koju predstavlja Paolo Stancanelli, na raspravi održanoj 27. siječnja 1999.,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 4. ožujka 1999.,

donosi sljedeću

Presudu

- 1 Odlukom od 29. srpnja 1997., koju je Sud zaprimio 11. kolovoza 1997., Tribunale di Genova (Okružni sud, Genova) postavio je Sudu dva prethodna pitanja na temelju članka 234. UEZ-a (bivši članak 177.) o tumačenju članka 92. Ugovora o EZ-u (koji je nakon izmjene postao članak 87. UEZ-a).
- 2 Pitanja su postavljena u okviru spora između Industrie Aeronautiche e Meccaniche Rinaldo Piaggio SpA (u daljnjem tekstu: Piaggio) i njemačkog društva Dornier Luftfahrt GmbH (u daljnjem tekstu: Dornier) u vezi s povratom iznosa od 30 028 894 382 ITL koji je Piaggio platio Dornieru.
- 3 Piaggio je od Dorniera kupio tri zrakoplova za talijanske oružane snage. Pri plaćanju, od prosinca 1992., Piaggio je u korist Dorniera izvršio razne doznake i ustupanja plaćanja i tražbina.
- 4 Odlukom od 28. studenoga 1994., koju su zajednički donijeli ministar gospodarstva i ministar financija (Službeni list Republike Italije GURI br. 281 od 1. prosinca 1994.), Piaggio je stavljen pod posebnu upravu u skladu sa Zakonom br. 95/79 od 3. travnja 1979. (GURI br. 94 od 4. travnja 1979.; u daljnjem tekstu: Zakon br. 95/79). Ta je odluka uslijedila nakon presude koju je donio Tribunale di Genova (Okružni sud, Genova) 29. listopada 1994., kojom je Piaggio proglašen insolventnim i dana je mogućnost pokretanja stečajnog postupka.
- 5 Piaggio se 14. veljače 1996. obratio Tribunale di Genova (Okružni sud, Genova) kako bi se, prvo, proglasilo da su sva plaćanja, ustupanja tražbina i prijenos potraživanja u korist Dorniera tijekom dvije godine prije nego ga se stavilo pod posebnu upravu ništavna naspram vjerovnika općenito i, drugo, da se Dornieru naloži povrat odgovarajućih iznosa s kamatama. Piaggio je u tom smislu tvrdio da je Dornier, iako je znao da je Piaggio u stanju obustave plaćanja, od njega primio niz preferencijalnih

uplata u ukupnom iznosu od 30 028 894 382 ITL za prodaju tri zrakoplova, kršeći načelo jednakog postupanja prema svim vjerovnicima.

- 6 Piaggio je temeljio svoju tužbu na članku 67. Stečajnog zakona, koji je primjenjiv na ovaj predmet temeljem upućivanja na članak 1. Zakona br. 95/79 i članka 203. Stečajnog zakona, koji predviđa opoziv, u korist mase vjerovnika insolventnog društva, plaćanja obavljenih u roku od dvije godine prije proglašenja insolventnosti i početka stečajnog postupka.
- 7 U svoju obranu, Dornier je, između ostalog, tvrdio da Zakon br. 95/79 nije u skladu s člankom 92. Ugovora.
- 8 Zakonom br. 95/79 uspostavljen je poseban stečajni postupak za velika društva u teškoćama.
- 9 U skladu s člankom 1. stavkom 1. toga zakona, postupak se može primijeniti na društva koja zapošljavaju 300 ili više radnika tijekom najmanje godinu dana i dužna su 80.444 milijarde ITL ili više, odnosno pet puta više od uplaćenog kapitala društva, kreditnim institucijama, mirovinskim fondovima ili institucijama socijalnog osiguranja, ili društvima čiji je većinski vlasnik država.
- 10 U skladu s člankom 1.a Zakona br. 95/79, postupak je također primjenjiv ako je uzrok insolventnosti obveza nadoknade iznosa od najmanje 50 milijardi ITL, što predstavlja najmanje 51 % uplaćenog kapitala, državi, javnim tijelima ili društvima u kojima je većinski vlasnik država, putem povrata državne potpore koja je nezakonita ili nije u skladu sa zajedničkim tržištem ili u okviru financiranja predviđenih za tehnološke inovacije i istraživanja.
- 11 U skladu s prvim stavkom članka 2. Zakona br. 95/79, za uvođenje postupka posebne uprave društvo se mora proglasiti insolventnim od strane sudova, bilo u skladu sa stečajnim zakonodavstvom ili zbog nemogućnosti isplate plaća zaposlenicima tijekom najmanje tri mjeseca. Nakon savjetovanja s ministrom financija, ministar gospodarstva može izdati uredbu o stavljanju društva pod posebnu upravu i dozvoliti mu, uzimajući u obzir interese vjerovnika, nastavak poslovanja u razdoblju do dvije godine, koje se može produljiti do najviše dvije godine, podložno suglasnosti međuresornog odbora za koordinaciju gospodarske politike (u daljnjem tekstu: Odbor).
- 12 Društva pod posebnom upravom podliježu općim pravilima Stečajnog zakona uz izuzetak odstupanja izričito predviđenih u Zakonu br. 95/79 ili naknadnim zakonima. Stoga, u okviru posebne uprave, kao i u okviru uobičajenog stečajnog postupka, vlasnik insolventnog društva ne može raspolagati svojom imovinom, koja se mora načelno koristiti za podmirivanje zahtjeva vjerovnika; kamate na postojeće dugove se ukidaju; plaćanje dugova nastalih tijekom određenog razdoblja prije proglašenja insolventnosti može se pobijati; ne može se pokrenuti ili provoditi pojedinačni ovršni postupak u pogledu imovine dotičnog društva. Međutim, u slučaju posebne uprave, za razliku od uobičajenog stečajnog postupka, obustava bilo kojeg ovršnog postupka proširuje se temeljem članka 4. Zakona br. 544/81 na porezne dugove, kao i na kazne, kamate i uvećanja zaračunana u slučaju zakašnjelog plaćanja poreza na dobit trgovačkih društava.

- 13 Osim toga, u skladu s člankom 2.a Zakona br. 95/79, država može jamčiti u potpunosti ili djelomično za dugove koje su društva stavljena pod posebnu upravu ugovorila za financiranje svog tekućeg poslovanja i za ponovno aktiviranje ili dovršenje pogona, zgrada i industrijske opreme, u skladu s uvjetima i detaljnim pravilima utvrđenima u uredbi ministra financija uz odobrenje Odbora.
- 14 Dozvoljeno je u toku reorganizacije prodati sve prostore koji pripadaju insolventnom društvu u skladu s postupcima utvrđenim Zakonom br. 95/79. U skladu s njegovim člankom 5.a, prijenos čitavog ili dijela društva tada podliježe paušalnoj pristojbi za registraciju od 1 milijuna ITL.
- 15 Osim toga, drugi stavak članka 3. Zakona br. 19/87 od 6. veljače 1987. (GURI br. 32 od 9. veljače 1987.) oslobađa društva pod posebnom upravom od plaćanja novčanih kazni i financijskih sankcija nametnutih zbog neplaćanja obaveznih doprinosa za socijalno osiguranje.
- 16 U skladu s drugom alinejom članka 2. Zakona br. 95/79, kada je društvu pod posebnom upravom dozvoljeno nastaviti s poslovanjem, upravitelj zadužen za upravljanje mora sastaviti odgovarajući program upravljanja, čiju sukladnost s općim linijama nacionalne gospodarske politike potvrđuje Odbor prije nego ga odobri ministar gospodarstva. Odluke u vezi s pitanjima kao što je restrukturiranje, prodaja imovine, likvidacija ili okončanje razdoblja posebne uprave podliježu odobrenju tog ministra.
- 17 Tek na kraju razdoblja posebne uprave vjerovnici društva koje je pod posebnom upravom mogu naplatiti svoje dugove, u potpunosti ili djelomično, putem likvidacije imovine društva ili nove dobiti. Osim toga, članci 111. i 212. Stečajnog zakona predviđaju da se troškovi nastali tijekom posebne uprave i nastavka poslovanja društva, uključujući nova zaduženja moraju platiti iz prihoda od imovine i uživaju prednost pred potraživanjima koja su postojala na datum pokretanja postupka posebne uprave.
- 18 Postupak posebne uprave zatvara se nakon nagodbe s vjerovnicima, raspodjele ukupne imovine, razrješenja svih dugova ili nedostatnosti imovine, ili kad je poduzeće ponovo u stanju ispunjavati svoje obveze pa je tako povratilo financijsku stabilnost.
- 19 Potrebno je osim toga pojasniti da je dopisom E 13/92 (SL 1994 C 395, str. 4.), poslanom talijanskoj vladi u smislu članka 93. stavka 1. UEZ-a (koji je postao članak 88. stavak 1. UEZ-a), Komisija istaknula da joj se čini da Zakon br. 95/79, na različite načine, pripada u područje primjene članka 92. i sljedećih članaka Ugovora i zahtijevala da je se prethodno obavijesti o svim slučajevima primjene toga zakona, tako da ih se može preispitati u okviru pravila koja se primjenjuju na potpore poduzećima u teškoćama.
- 20 Nakon što su talijanska tijela odgovorila da su spremna izdati prethodnu obavijest samo ako državna potpora predviđa jamstvo u skladu s člankom 2.a Zakona br. 95/79, Komisija je odlučila pokrenuti postupak predviđen člankom 93. stavkom 2. UEZ-a. Iz spisa podnesenog Sudu ne proizlazi da je taj postupak doveo do konačne odluke Komisije.

- 21 U navedenim je okolnostima nacionalni sud, s obzirom na to da je sumnjao u to da je Zakon br. 95/79 u skladu s člankom 92. Ugovora, odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

„1. Može li nacionalni sudac zahtijevati od Suda Europske unije da izravno odluči o usklađenosti propisa države članice s odredbama članka 92. Ugovora (državne potpore)?

2. Ukoliko je odgovor potvrđan: može li se smatrati da je Zakonom br. [95] od 3. travnja 1979. o uspostavljanju postupka posebne uprave za velika društva u krizi, a posebno odredbama tog zakona iznesenima u obrazloženju ove odluke, Talijanska Država odobrila takvim društvima na koje se dotični zakon odnosi (tj. velikim društvima) potporu koja nije u skladu s člankom 92. Ugovora)?”

Dopuštenost zahtjeva za prethodnu odluku

- 22 Piaggio tvrdi da je zahtjev za prethodnu odluku nedopušten jer, najprije, u odluci kojom je upućen zahtjev zakonodavni okvir traženih tumačenja nije dovoljno i jasno određen i, drugo, postavljena pitanja nisu relevantna za rješavanje spora u glavnom postupku, zbog toga što se njegov zahtjev za povrat temelji na uobičajenom stečajnom zakonodavstvu koje predviđa opoziv plaćanja provedenih tijekom dvije godine prije proglašenja insolventnosti.
- 23 U tom smislu, iako je istina da odluka kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku samo kratko opisuje njegov pravni okvir, ta okolnost nema za posljedicu u ovom slučaju nedopuštenost zahtjeva za prethodnu odluku. Taj opis je dovoljan, jer omogućava jasno razumijevanje postavljenih pitanja.
- 24 Osim toga, potrebno je podsjetiti da samo nacionalni sud koji odlučuje u postupku o glavnoj stvari i koji mora preuzeti odgovornost za sudsku odluku s obzirom na okolnosti slučaja procjenjuje kako postojanje potrebe za prethodnom odlukom kako bi mogao donijeti presudu, tako i važnost pitanja koja je postavio Sudu (vidjeti osobito presudu od 1. prosinca 1998., Ecotrade, C-200/97, Zb., str. I-7907., t. 25.).
- 25 Uostalom, dovoljno je ustanoviti da u ovom predmetu pitanje treba li režim kao što je onaj uveden Zakonom br. 95/79 klasificirati kao novu ili kao zatečenu potporu, što će Sud u nastavku ispitati po službenoj dužnosti u okviru bliske suradnje koju je dužan uspostaviti s nacionalnim sudovima, nije irelevantno za rješavanje spora u glavnom postupku, vodeći računa o zaključcima koje bi nacionalni sud, uzimajući u obzir članke 92. i 93. Ugovora, mogao izvesti iz nepostojanja bilo kakve prethodne obavijesti Komisiji o sustavu potpora o kojem je eventualno riječ.
- 26 Osim toga, neopravdano bi bilo odmah na početku potvrditi da bi, da je Piaggio bio u potpunosti podvrgnut uobičajenom stečajnom postupku, pozicija Dorniera bila identična u svakom pogledu, posebno u pogledu mogućnosti naplate, barem djelomično, svojih tražbina koje mu se duguju, bez obzira na činjenicu što uobičajeni stečajni postupak također predviđa opoziv plaćanja obavljenih tijekom spornog razdoblja prije proglašenja insolventnosti. Nacionalni sudac ima dužnost ocijeniti to pitanje.

27 Stoga valja odgovoriti na postavljena pitanja.

Prvo pitanje

28 Svojim prvim pitanjem nacionalni sud pita može li zahtijevati od Suda da se izravno izjasni o sukladnosti nacionalne mjere s člankom 92. Ugovora.

29 Ustaljena je sudska praksa da, u okviru postupka pokrenutog na temelju članka 234. UEZ-a, Sud nije nadležan za tumačenje nacionalnog prava ni za donošenje odluke o sukladnosti nacionalne mjere s pravom Zajednice (vidjeti osobito presudu od 21. siječnja 1993., Deutsche Shell, C-188/91, Zb., str. I-363., t. 27.).

30 Preciznije, kada se radi o nadzoru poštovanja obveza iz članaka 92. i 93. Ugovora od strane država članica, nacionalni sudovi i Komisija imaju različite, ali komplementarne uloge, kao što je Sud istaknuo u svojoj presudi od 11. srpnja 1996., SFEI i dr., C-39/94, Zb., str. I-3547, t. 41. i sljedeće).

31 Dok je procjena sukladnosti mjera potpore s unutarnjim tržištem isključiva nadležnost Komisije, podložno nadzoru Suda, na nacionalnim sudovima je da osiguraju da su prava pojedinaca zaštićena u slučaju kršenja obveze prethodnog obavješćivanja Komisije o državnim potporama predviđene u članku 93. stavku 3. Ugovora.

32 Kako bi se odredilo je li neka državna mjera uvedena bez da je pritom vođeno računa o postupku prethodne kontrole iz članka 93. stavka 3. Ugovora trebala biti podvrgnuta tom postupku, od nacionalnog suda se može zahtijevati da protumači pojam potpore iz članka 92. Ugovora. Ako taj sud, kao što je razvidno iz odluke kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku, ima sumnje oko toga može li se mjera o kojoj je riječ klasificirati kao državna potpora, on može zahtijevati od Komisije pojašnjenja o tome ili u skladu s drugim i trećim stavkom članka 234. UEZ-a može ili mora postaviti Sudu prethodno pitanje o tumačenju članka 92. Ugovora (gore navedena presuda SFEI, t. 49. do 51.).

33 Kako bi stoga dao koristan odgovor nacionalnom sudu, potrebno je ispitati može li se režim kao što je onaj koji uvodi Zakon br. 95/79, i koji odstupa od pravila uobičajenog prava na području stečajnog postupka, klasificirati kao državna potpora u smislu članka 92. Ugovora i je li o njemu trebalo prethodno obavijestiti Komisiju prije njegove provedbe u skladu s člankom 93. stavkom 3. Ugovora.

Klasifikacija potpore

34 Kao što je Sud već presudio, pojam potpore je općenitiji od pojma subvencije, s obzirom na to da ne obuhvaća samo pozitivna davanja, kakva su same subvencije, nego i zahvate koji u različitim oblicima smanjuju troškove koji uobičajeno opterećuju proračun poduzetnika i koji su samim time, a da nisu subvencije u izričitom smislu riječi, iste naravi i imaju istovrsne učinke (vidjeti presudu od 15. ožujka 1994., Banco Exterior de España, C-387/92, Zb., str. I-877., t. 13. i gore navedenu presudu Ecotrade, t. 34.).

35 Pojam „potpore” u smislu članka 92. stavka 1. Ugovora nužno podrazumijeva prednosti dodijeljene izravno ili neizravno putem državnih sredstava ili koje su

dodatan trošak za državu ili za tijela određena ili uspostavljena od strane države u tu svrhu (vidjeti osobito presudu od 7. svibnja 1998., Viscido i dr., C-52/97 do C-54/97, Zb., str. I-2629., t. 13.).

- 36 Po analogiji s onim što je Sud presudio u gore navedenoj presudi Ecotrade u vezi s člankom 4.c Ugovora o EZUČ-u, nekoliko karakteristika režima uvedenog Zakonom br. 95/79 može omogućiti, osobito u svjetlu okolnosti iz glavnog postupka ukoliko nacionalni sud potvrdi težinu koja će im se ovdje u nastavku pripisati, utvrđivanje postojanja potpore u smislu članka 92. stavka 1. Ugovora.
- 37 Najprije, iz spisa kojim raspolaže Sud razvidno je da je svrha Zakona br. 95/79 da se selektivno primjenjuje u korist velikih industrijskih poduzeća koja imaju posebno velike dugove prema vjerovnicima uglavnom iz kategorije javnih subjekata. Kao što je Sud presudio u točki 38. presude Ecotrade, također je vrlo vjerojatno da će državna ili javna tijela biti među glavnim vjerovnicima dotičnog poduzeća.
- 38 Također je važno istaknuti da, čak i ako su odluke ministra gospodarstva da poduzeće u teškoćama stavi pod posebnu upravu i omogući mu nastavak poslovanja donesene uzimajući u obzir, koliko je to moguće, interese vjerovnika i, osobito, mogućnosti za povećanje vrijednosti imovine poduzeća, one su također pod utjecajem namjere, kao što je Sud presudio u točki 39. svoje presude Ecotrade, a što je potvrdio nacionalni sud, da se očuva gospodarska aktivnost poduzeća u okviru razloga nacionalne industrijske politike.
- 39 U tim okolnostima, uzimajući u obzir kategoriju poduzeća obuhvaćenih propisom o kojem je riječ i marginu prosudbe ostavljenu ministru kad odobrava osobito uvođenje posebne uprave insolventnom poduzeću kako bi nastavilo s poslovanjem, taj propis ispunjava uvjet specifičnosti, kao jedne od karakteristika pojma državne potpore (vidjeti u tom smislu presudu od 26. rujna 1996., Francuska/Komisija, C-241/94, Zb., str. I-4551., t. 23. i 24.).
- 40 Osim toga, bez obzira na ciljeve koje želi postići nacionalni zakonodavac, predmetni propis mogao bi poduzetnike na koje se primjenjuje staviti u znatno povoljniji položaj u odnosu na ostale, utoliko što im omogućuje da nastave s poslovanjem u okolnostima u kojima im to ne bi bilo dozvoljeno kad bi se primjenjivao uobičajeni stečajni postupak u okviru kojeg je odlučujući faktor zaštita interesa vjerovnika. Zbog prioritetnog ranga potraživanja povezanih s nastavkom obavljanja gospodarske aktivnosti, dozvola za nastavak te aktivnosti može uključivati dodatno opterećenje za javna tijela ukoliko se ustanovi da su država ili javna tijela bili među glavnim vjerovnicima poduzeća u teškoćama, osobito zato što, po definiciji, to poduzeće duguje iznose velike vrijednosti.
- 41 Nadalje, osim dodjele državnog jamstva u skladu s člankom 2.a Zakona br. 95/79, o kojem su talijanske vlasti prihvatile unaprijed obavijestiti Komisiju, stavljanje poduzeća pod posebnu upravu uključuje proširenje zabrane i obustavu svih ovršnih postupaka koje su pokrenuli pojedinci zbog poreznih dugova i kazni, kamata i uvećanja za zakašnjelo plaćanje poreza na dobit, oslobođanje od obveze plaćanja novčanih kazni i financijskih sankcija u slučaju neplaćanja doprinosa za socijalno osiguranje, i primjenu preferencijalne stope kad se prenosi čitavo ili dio poduzeća, a

transfer podliježe paušalnoj pristojbi za registraciju od milijun ITL, dok je uobičajena stopa pristojbe za registraciju 3 % vrijednosti prodane imovine.

- 42 Takve prednosti koje je odobrio nacionalni zakonodavac mogle bi značiti dodatne troškove za tijela javne vlasti u obliku stvarnih odricanja od javnih potraživanja, oslobođenja od obveze plaćanja globa i drugih novčanih kazni ili smanjenja poreznih stopa. Drugačije bi bilo samo ako bi se ustanovilo da stavljanje poduzeća pod posebnu upravu i omogućavanje daljnjeg poslovanja nije uključivalo ili nije trebalo uključivati dodatni teret za državu u usporedbi sa situacijom koja bi nastala da su se primjenjivale odredbe uobičajenog stečajnog postupka. Na nacionalnom sudu je da provjeri ta pitanja, nakon što je od Komisije zatražio eventualno potrebna pojašnjenja.
- 43 S obzirom na gore navedeno, valja zaključiti da se treba smatrati da primjena režima kao što je onaj uveden Zakonom br. 95/79 i odstupanje od općih pravila prava koje se odnosi na stečaj vode do dodjele državne potpore u smislu članka 92. stavka 1. Ugovora kad se ustanovi da je
- poduzeću bilo dozvoljeno nastaviti s poslovanjem u okolnostima u kojima mu to ne bi bilo dozvoljeno da su se primijenila pravila uobičajenog stečajnog prava, ili,
 - poduzeće koristilo jednu ili više prednosti, kao što je državno jamstvo, smanjena porezna stopa, oslobađanje od obveze plaćanja novčanih kazni i finansijskih sankcija ili stvarna odricanja od javnih potraživanja u potpunosti ili djelomično, što drugo insolventno poduzeće nije moglo zahtijevati u okviru primjene pravila uobičajenog stečajnog prava.

Posljedice nepostojanja prethodne obavijesti

- 44 Članak 93. Ugovora predviđa neprestani nadzor potpora i utvrđuje postupke u tu svrhu. U vezi s novom potporom koju države članice mogu imati namjeru dodijeliti postoji prethodni postupak bez kojeg se niti jedna potpora ne može ispravno dodijeliti. U skladu s prvom rečenicom članka 93. stavka 3. Ugovora, Komisiju je potrebno obavijestiti o svim planovima za dodjelu ili izmjenu potpora prije provedbe takvih planova.
- 45 Komisija je međutim kvalificirala režim uveden Zakonom br. 95/79 kao „zatečenu državnu potporu”, priznajući da iako je donesen nakon stupanja na snagu Ugovora, o njemu nije bila obaviještena u skladu s odredbama članka 93. stavka 3. Ugovora. Njezino se stajalište temelji na razlozima oportuniteti, uključujući posebno njezine 14-godišnje sumnje o tome može li se Zakon br. 95/79 okvalificirati kao državna potpora, na očekivanju gospodarskih subjekata koji podliježu tom režimu, rijetkoj primjeni tog režima te nemogućnosti da se u praksi ishodi povrat iznosa koje eventualno treba vratiti.
- 46 To se stajalište ne može prihvatiti.
- 47 Odgovor na pitanje je li potpora nova i zahtijeva li njezino uvođenje postupak prethodne kontrole iz članka 93. stavka 3. Ugovora ne može ovisiti o subjektivnoj procjeni Komisije.

48 Kao što je Sud već presudio u presudi od 9. kolovoza 1994., Namur-Les Assurances du Crédit, C-44/93, Zb., str. I-3829, t. 13., iz teksta i cilja članka 93. Ugovora proizlazi da se potpore koje su postojale prije stupanja na snagu Ugovora i potpore koje se redovito mogu provoditi pod uvjetima iz članka 93. stavka 3., uključujući potpore koje proizlaze iz tumačenja tog članka koje je Sud iznio u svojoj presudi od 11. prosinca 1973., Lorenz/Njemačka, 120/73, Zb., str. 1471., t. 4. do 6., trebaju smatrati zatečenim potporama u smislu članka 93. stavka 1. Ugovora, dok se mjere za uvođenje ili izmjenu potpore, kad se izmjene odnose na postojeće potpore ili inicijalne planove o kojima je Komisija obaviještena, trebaju smatrati novim potporama koje podliježu obvezi obavještavanja utvrđenoj u članku 93. stavku 3. Ugovora.

49 Slijedom toga, s obzirom na to da je ustanovljeno da režim kao što je onaj uveden Zakonom br. 95/79 sam po sebi može dovesti do dodjele državne potpore u smislu članka 92. stavka 1. Ugovora, taj se režim ne može provoditi ukoliko o njemu Komisija nije bila obaviještena, a ukoliko jest, ne može se provoditi prije nego što je Komisija donijela odluku kojom potvrđuje da je plan potpore u skladu sa zajedničkim tržištem ili, ukoliko Komisija ne donese odluku u roku od dva mjeseca od prijave, prije isteka tog razdoblja (vidjeti gore navedenu presudu Lorenz, t. 4.).

50 Na prvo pitanje valja stoga odgovoriti:

U okviru postupka pokrenutog na temelju članka 177. Ugovora, Sud nije nadležan za tumačenje nacionalnog prava ili donošenje odluke o usklađenosti nacionalne mjere s člankom 92. Ugovora. Međutim, kada je nacionalnom sudu upućen zahtjev da donese zaključak o povredi posljednje rečenice članka 93. stavka 3. Ugovora, on može zahtijevati od Komisije pojašnjenja o tome ili, u skladu s drugim i trećim stavkom članka 177. Ugovora, može ili mora uputiti Sudu prethodno pitanje o tumačenju članka 92. Ugovora, kako bi utvrdio predstavlja li dotična državna mjera državnu potporu o kojoj bi Komisija trebala biti obaviještena.

Za primjenu režima, kao što je režim uveden Zakonom br. 95/79, na neko poduzeće i za odstupanje od općih pravila prava koje se odnosi na stečaj, treba se smatrati da dovode do dodjele državne potpore u smislu članka 92. stavka 1. Ugovora kad se ustanovi da je

- poduzeću bilo dozvoljeno nastaviti s poslovanjem u okolnostima u kojima mu to ne bi bilo dozvoljeno da su se primijenila pravila uobičajenog stečajnog prava, ili,
- poduzeće koristilo jednu ili više prednosti, kao što je državno jamstvo, smanjena porezna stopa, oslobađanje od obveze plaćanja novčanih kazni i financijskih sankcija ili stvarna odricanja od javnih potraživanja u potpunosti ili djelomično, što drugo insolventno poduzeće nije moglo zahtijevati u okviru primjene pravila uobičajenog stečajnog prava.

S obzirom na to da je ustanovljeno da režim kao što je onaj uveden Zakonom br. 95/79 sam po sebi može dovesti do dodjele državne potpore u smislu članka 92. stavka 1. Ugovora, taj se režim ne može provoditi ukoliko o njemu Komisija nije bila obaviještena, a ukoliko jest, ne može se provoditi prije nego što je Komisija donijela odluku kojom potvrđuje da je plan potpore u skladu sa zajedničkim tržištem ili,

ukoliko Komisija ne donese odluku u roku od dva mjeseca od obavijesti, prije isteka tog razdoblja.

Drugo pitanje

- 51 Uzimajući u obzir odgovor na prvo pitanje, o drugom pitanju ne treba odlučivati.

Troškovi

- 52 Troškovi talijanske vlade i troškovi Komisije koje su podnijele očitovanja Sudu, ne nadoknađuju se. Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka.

Slijedom navedenog,

SUD (peto vijeće),

kao odgovor na pitanja koja mu je uputio Tribunale di Genova (Okružni sud, Genova) odlukom od 29. srpnja 1997., odlučuje:

1. **U okviru postupka pokrenutog na temelju članka 177. Ugovora (koji je postao članak 234. UEZ-a), Sud nije nadležan za tumačenje nacionalnog prava ili donošenje odluke o usklađenosti nacionalne mjere s člankom 92. Ugovora (koji je nakon izmjene postao članak 87. UEZ-a). Međutim, kada je nacionalnom sudu upućen zahtjev da donese zaključak o povredi posljednje rečenice članka 93. stavka 3. Ugovora (koji je nakon izmjene postao članak 88. stavak 3. posljednja rečenica UEZ-a), on može zahtijevati od Komisije pojašnjenja o tome ili, u skladu s drugim i trećim stavkom članka 177. Ugovora, može ili mora uputiti Sudu prethodno pitanje o tumačenju članka 92. Ugovora, kako bi utvrdio predstavlja li dotična državna mjera državnu potporu o kojoj bi Komisija trebala biti obaviještena.**
2. **Za primjenu režima, kao što je režim uveden Zakonom br. 95/79, na neko poduzeće i za odstupanje od općih pravila prava koje se odnosi na stečaj, treba se smatrati da vode do dodjele državne potpore u smislu članka 92. stavka 1. Ugovora kad se ustanovi da je**
 - **poduzeću bilo dozvoljeno nastaviti s poslovanjem u okolnostima u kojima mu to ne bi bilo dozvoljeno da su se primijenila pravila uobičajenog stečajnog prava, ili,**
 - **poduzeće koristilo jednu ili više prednosti, kao što je državno jamstvo, smanjena porezna stopa, oslobođanje od obveze plaćanja novčanih kazni i financijskih sankcija ili stvarna odricanja od javnih potraživanja u potpunosti ili djelomično, što drugo insolventno poduzeće nije moglo zahtijevati u okviru primjene pravila uobičajenog stečajnog prava.**

3. **S obzirom na to da je ustanovljeno da režim kao što je onaj uveden Zakonom br. 95/79 sam po sebi može dovesti do dodjele državne potpore u smislu članka 92. stavka 1. Ugovora, taj se režim ne može provoditi ukoliko o njemu Komisija nije bila obaviještena, a ukoliko jest, ne može se provoditi prije nego što je Komisija donijela odluku kojom potvrđuje da je plan potpore u skladu sa zajedničkim tržištem ili, ukoliko Komisija ne donese odluku u roku od dva mjeseca od obavijesti, prije isteka tog razdoblja.**

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourg u 17. lipnja 1999.

[Potpisi]

* Jezik postupka: talijanski

RADNI PRIJEVOD